

Gymnázium Gelnica
SNP 1, 056 01 Gelnica

Hradný kopec v Gelnici a jeho príbeh
STREDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOSŤ

Názov a č. odboru: 08 – Cestovný ruch, hotelierstvo, gastronómia

2020
Gelnica

riešiteľ
Tamara Jakubišinová
Ročník štúdia: tretí

Gymnázium Gelnica
SNP 1, 056 01 Gelnica

Hradný kopec v Gelnici a jeho príbeh
STREDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOSŤ

Názov a č. odboru: 08 – Cestovný ruch, hotelierstvo, gastronómia

2020
Gelnica

riešiteľ
Tamara Jakubišinová
Ročník štúdia: tretí

Konzultant: RNDr. Lenka Škarbeková

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem, že som prácu vypracovala samostatne v súlade s etickými normami a na základe svojich poznatkov a použitej literatúry uvedenej v zozname použitej literatúry, a že som predloženú písomnú prácu neprezentovala v žiadnej súťaži organizovanej MŠ SR.

V Gelnici, 10. 03. 2020

.....

podpis

Pod'akovanie

Chcela by som sa pod'akovať Ing. Michalovi Keruľovi, predsedovi OZ Strážcovia pravých pokladov storočí za poskytnutie materiálu a informácií o histórii a súčasnom stave Hradného kopca a pani profesorky RNDr. Lenke Škarbekovej za usmernenie a motiváciu pri písaní tejto práce.

Obsah

PodĎakovanie	3
Metodika práce a ciele	7
1.1 Poloha	8
1.2 Opis hradného exteriéru	8
1.3 História hradu	8
1.3.1 Prvá etapa (1234-1464)	9
1.3.2. Hrad ako majetok Zápoľských a Thurzovcov	10
1.3.2.1 Hrad za vlády Zápoľských	10
1.3.2.2. Hrad za vlády Thurzovcov	11
1.3.2.3. Hrad Gelnica ako majetok Csákyovcov	12
2. Povesti o Gelnickom hrade	16
2.1 Gelnická zámocká pani	16
2.2 Had a poklad v gelnickom hradnom kopci	16
3 PRAKTICKÁ ČASŤ	18
3.1 Historická Gelnica očami fotoaparátu	18
3.2 Rozhovor s predsedom OZ Strážcovia pravých pokladom storočí	18
3.3 Dobrovoľnícka práca na Hradnom kopci	19
3.4 Návrh Ekohľadačky okolia Gelnice	20
Záver	21
Zoznam použitej literatúry	24
Prílohy	25

Úvod

„História je svedkom doby, dňom pravdy, životom pamiatky, majstrom života a hlásateľom uplynulých čias.“

Marcus Tullius Cicero

Pre každého človeka má obrovský význam miesto, kde žije a kde sa narodil. Pre získanie pocitu hrdosti je dôležité poznať aj históriu a minulosť miest a pamiatok, no ešte podstatnejšie je ich zachovávať a zveľaďovať pre ďalšie generácie.

Už od malička nás veľmi zaujímal život v dávnej minulosti. Časy minulé a miesta, ktoré si toho pamätajú veľa, majú v našom živote dôležité miesto. Spolu s rodinou sme navštívili mnoho hradov, zámkov a kaštieľov v rámci Slovenska. Avšak nakoľko pochádzame z Gelnice, síce malého mestečka, no s bohatou baníckou históriou volajúcou ďaleko do sveta, rozhodli sme sa venovať práve histórii Hradného kopca ako sídla Gelnického hradu, ktorý bol pýchou a dominantou celého okresu Gelnica.

V súčasnosti okresné mesto Gelnica, sa nachádza v severovýchodnej časti Slovenského Rudohoria v Hnileckej doline v Košickom kraji. Ako kedysi kráľovské banské mesto, o čom svedčí aj prvá písomná zmienka o Gelnici z roku 1249, vzniklo najprv ako osada bavorských prisťahovalcov po tatárskych vpádoch na pozvanie kráľa Belu IV.. Mestské práva získalo mesto v roku 1264. Na vtedajšie pomery to bolo naozaj veľké mesto, ktoré okrem richtára a prisázných práv, malo tiež právo súdiť spory a ukladať tresty, dokonca aj trest smrti s'atím, trhové právo, čo zabezpečovalo jeho rozvoj. K privilégiám ešte treba prirátat' lovu rýb mešťanmi, ťažbu rúd, ťažbu dreva, pálenie uhla a vznik remeselníckych spolkov. O starobylosti mesta svedčí aj jeho erb, ktorý vznikol už koncom 13. storočia. V 13. storočí začala aj stavba hradu, ktorému je venovaná aj táto práca. Vybudovali ho práve na ochranu mesta a tamojších baní. [1]

Dnes už len veľmi málo ľudí žijúcich mimo gelnického okresu, vie o tom, že sa v Gelnici kedysi nachádzal kráľovský hrad. Škoda len, že do dnešných čias sa z neho zachovala len zrúcanina hradných múrov.

Hradný kopec, alebo Zámčisko, tak ho Gelničania volajú, je vyvýšené miesto, kde bol hrad situovaný. Dnes ho tvorí pagaštanovo – lipová alej. Je navštevovaný ľuďmi v rámci prechádzok a veľmi často. Práve nádych dávnych časov, ktorý tam cítiť, je toho dôvodom, je veľmi dôležitý pre obyvateľov Gelnice. V letnom období je

miestom dejiska Hradných hier pre rodiny s deťmi, šermiarskymi podujatiami a vystúpením.

Každý hrad má svoje tajomstvá a jeho história je opradená nejakými povest'ami. Aj ten náš nie je výnimkou. Priaznivcami OZ Strážcovia pravých pokladov storočí boli iniciované výkopové práce, s cieľom zistiť, či sa tu nachádza poklad.

Práca je členená na teoretickú a praktickú časť. V teoretickej časti sa venujeme základným historickým informáciám o hrade a meste. Venujeme sa tam polohe Gelnice a Zámčiska, exteriéru hradu a súčasnému stavu. V ďalšej časti sme sa venovali výlučne histórii hradu a jeho niekdajším majiteľom.

V praktickej časti sa venujeme príkladnému aktívnemu prístupu študentov Gymnázia v Gelnici, v rámci dobrovoľníckych aktivít a vyučovacích hodín Praktika z biológie a ekológie s cieľom prispieť k obnove a záchrane pozostatkov hradu a následne jeho propagácii. Súčasťou práce je aj rozhovor s predsedom občianskeho združenia Strážcovia pravých pokladov storočí.

V poslednej časti praktickej práce sme sa venovali Ekohľadačke, ktorú sme navrhli v záujme zvýšenia povedomia, hrdosti na región ako zaujímavú formu aktivizácie občanov mesta a pozdvihnutie turizmu v Gelnici a jej blízkom okolí.

Metodika práce a ciele

Samotnému písaniu práce predchádzalo štúdium odborných textov a literatúry, ktoré sme získali z Archívu Baníckeho múzea v Gelnici. Historické materiály a informácie o minulosti aj o súčasnom stave Hradného kopca sme získali a konzultovali s Ing. Michalom Keruľom, nadšencom a zakladateľom OZ Strážcovia pravých pokladov storočí. Vybrané dobové fotografie v Prílohe pochádzajú zo súkromnej zbierky našich starých rodičov, neboli ešte publikované a majú veľkú historickú hodnotu.

Cieľom práce je:

- vyhľadať a sumarizovať historické fotografie z Hradného kopca a pod Hradným kopcom v Gelnici,
- z historických prameňov vyhľadať informácie o Gelnickom hrade,
- uskutočniť rozhovor s predsedom OZ Strážcovia pravých pokladov storočí, zistiť aktuálny stav a vízie v najbližšej budúcnosti,
- uskutočniť dobrovoľnícke práce pre záchranu zrúcanín hradu a zvýšiť povedomie o problematike medzi mladými ľuďmi,
- navrhnuť Ekohľadačku okolia Gelnice so zastávkou na Zámčisku pre zvýšenie informovanosti, záujmu a turizmu obyvateľov, návštevníkov mesta a turistov, pritiahnuť ich záujem,
- zverejniť a spropagovať Ekohľadačku na stránke školy a v miestnych novinách širokej verejnosti.

1 TEORETICKÁ ČASŤ

Gelnický hrad

1.1 Poloha

Hrad sa nachádza v meste Gelnica, ktoré leží v centrálnej časti Volovských vrchov, v údolí rieky Hnilec. Gelnica je starou slovanskou osadou, ktorá bola už od svojich počiatkov strediskom banského podnikania. Mestské práva jej udelil kráľ Belo IV. a rozvoj mesta s pravidelne vytýčeným námestím nastal čoskoro po tatárskom vpáde v roku 1241. Do tohto obdobia je možné zaradiť aj výstavbu hradu. Presnejšie sa hrad nachádza priamo v západnej časti mesta na vyvýšenom mieste nazývanom Zámčisko. Hrad Gelnica bol významným a strategickým bodom v histórii regiónu dolného Spiša. Ocitol sa v ruinách začiatkom 18. storočia, ale miesto naďalej zohráva významnú úlohu vo vývoji mesta Gelnica. Hradný kopec svojou pozíciou výrazne dominuje v historickej časti mesta, priamo nadväzuje na Banícke námestie. [2]

1.2 Opis hradného exteriéru

Na okraji vrcholovej plošiny s elipsovým pôdorysom a rozmermi 100 x 85 m je murované, 130 cm hrubé opevnenie. Na juhovýchodnej strane, takmer oproti vstupu do opevneného areálu je obvodové opevnenie vyúsťujúce do pravidelného výbežku, ktorý jeho okraj presahuje asi o 10 metrov. Pravdepodobne tu pôvodne stála viacpodlažná obytná veža, ktorá sa neskôr prebudovala na čisto obranný objekt. Vežová stavba mala 130 - 170 cm hrubé múry a strieľňu na pôvodnom druhom podlaží. Nad trámovým stropom tohto podlažia bol okenný otvor s jednoduchým záklenkom a rovnými špaletami. Objekt bol smerom do svahu zosilnený dvojicou operákov. Oproti veži bol vstup do hradu a v areáli hospodárske budovy. [3]

1.3 História hradu

Históriu hradu môžeme zadeliť do štyroch období. Do prvej etapy patrí doba od vzniku kráľovského hradu až po jeho darovanie šľachticom. Toto obdobie sa datuje rokmi 1234-1464. V druhej etape boli majiteľmi hradu rody Zápoľských a Thurzovcov. Obdobie od roku 1446 až 1638. Tretia etapa spadá kráľovský hrad do panovania rodiny Csákyovcov. A to od roku 1637 po rok 1836. Štvrtá etapa je datovaná rokom 1836 od kedy hrad spravuje banícke mesto Gelnica.

1.3.1 Prvá etapa (1234-1464)

V záznamoch z Gelnickej kroniky historika Genersicha sa dočítame, že už kráľ Štefan v rokoch 997-1038 pripisoval prisťahovalectvu veľký význam. V tej dobe mala Gelnica už významné postavenie, vďaka ťažbe vzácnych kovov, zlata a striebra. Gelnica sa stala strediskom rozsiahleho baníctva. To bol dôvod, aby kráľ Ondej II. dal v roku 1234 postaviť hrad. Miesto výstavby hradu určil Gottfried Klingsoher pri plnení kráľovského poslanca opevniť banské centrum. Časové začlenenie výstavby hradu dosvedčuje i jeho pôdorys oválneho tvaru, ktorého architektúra zapadá do tohto obdobia.

Doba Tatárskeho vpádu a ich plienenie (1241-1243) neobišla ani Spiš. Mnohé osady boli úplne zborené a vypálené. Významnou udalosťou pre Gelnicu a hrad bolo udelenie práva a slobody v roku 1264 kráľom Belom IV., čím Gelnica získava titul mesta (civitatis) s patričnými privilégiami. Vláda kráľa Ladislava IV. znamenala aj pre Gelnicu rad nepokojov a povstaní. V roku 1274 hrad neodolal nájazdom rodu Rolandovcov. Po dlhotrvajúcich bojoch s povstalcami, kráľovské vojská ich porážkou v roku 1285 prinútili k ústupu z Gelnice.

Ďalšie nepokoje nasávajú v roku 1343, keď kráľ Ľudovít Veľký prevádza banský Štilbach do správy Gelnického hradu. S kráľovým rozhodnutím ale nesúhlasili Bebekovci, ktorí začínajú podnikat' výpady proti Gelnici, no za každým sú vojskom odrazení.

V roku 1437 kráľ Žigmund dáva Gelnický hrad s príslušnými baňami do zálohy bamberskému občanovi Eberhardtovi Chieberovi za 2000 zlatých. Po smrti kráľa Žigmunda na trón nastupuje Albert, manžel Žigmundovej dcéry Alžbety. No Albert už v roku 1439 zomiera a Alžbeta sa snaží o dosadenie svojho syna na kráľovský trón. Žiada o pomoc vojská kapitána Jiskru, ktorá sa v roku 1442 dostáva na územie Spiša. Jiskrove vojská sa prebojovali aj do Gelnice, kde svoju pozíciu uplatňujú od roku 1447 až do roku 1462. V tomto roku ich kráľ Matiaš Huňady za pomoci Zápoľských prinútil odísť z územia Gelnice. Ich odchodom končí 230 ročné kráľovské vlastníctvo nad hradom. Mocenské sídlo prechádza do majetku rodiny Zápoľských. [4]

1.3.2. Hrad ako majetok Zápoľských a Thurzovcov

1.3.2.1 Hrad za vlády Zápoľských

Imrich Zápoľský si v roku 1465 vyslúžil od kráľa Matiaša titul grófa a majetok Gelnického hradu spolu s príslušnými baňami. Zápoľský ako prvý feudálny pán hradu ostáva kráľovi zaviazaný prísľubom vernosti a obrany výsad banského mesta.

V roku 1487 Imrich Zápoľský zomiera a nástupcom sa stáva jeho mladší brat Štefan, ktorý ale o dva roky neskôr zomiera. Majiteľkou hradu sa stáva Hedviga, vdova po Štefanovi Zápoľskom spolu s jej dvoma synmi Jánom (budúcim kráľom) a Jurajom, ktorý zomiera v roku 1526 v bitke pri Moháči. Spolu s ním tam padol aj vtedajší kráľ Ľudovít II., v dôsledku čoho dochádza v krajine k chaosu. Dochádza k panovaniu 2 kráľov. Ferdinand Habsburský bol korunovaný za kráľa 16. Decembra 1526, pričom už predtým 5. Novembra 1526 bol korunovaný za kráľa Ján Zápoľský. Napriek tomu si Ján Zápoľský v roku 1527 urýchlene potvrdzuje výsady Gelnice. Gelničania však ostávajú verní Habsburgovcom. Táto vernosť ako vzdor proti násiliu a prenasledovaniu občanov Gelnice pri Jánovi Zápoľskému.

Odpor Gelnice proti Zápoľskému vyvolával ohlas na Spišskom hrade, ktorý ostával verný Jánovi Zápoľskému. V dôsledku toho v roku 1527 je odtiaľ vyslané vojsko pod vedením Mikuláša Derecsényiho, ku ktorému sa pripojil aj štiavnický opát Michal Rosen, aby silou vojsk prinútili Gelnicu k poslušnosti kráľovi Jánovi Zápoľskému. Ale obyvateľstvo Gelnice sa vzchopilo, pripravilo im porážku a donútilo ich na útek. Pri tomto útoku sa Gelničania zmocnili aj hradu.

Doposiaľ dostupné historické pramene neudávajú jednoznačné zničenie hradu Gelnica v roku 1527 priamo občanmi Gelnice. Pripúšťa sa aj druhá verzia, podľa ktorej Bebekovci využili boje medzi Gelnickým a Spišským hradom, napadli Gelnicu aby sa zmocnili hradu a vyplienili ho.

Zničenie hradu Gelnica v roku 1527 potvrdzuje i cestopisná správa banskobystrického faktora určená viedenskému dvoru, v ktorej viedenský archivár Heinz Prokert uvádza túto skutočnosť. Ešte v tom istom roku Ferdinand I. Habsburský daroval Gelnický hrad za preukázane služby rodine Thurzovcov darovacou listinou.

V roku 1528 bol kráľ Ján Zápoľský vyhnaný vojskom Ferdinanda Habsburského do Poľska. Avšak Zápoľský sa naďalej cítil pánom Gelnického hradu. Preto ešte

v tomto roku daroval Spišský i Gelnický hrad Hieronymusovi de Laske z Tarnova, hoci hrad už bol právoplatným majetkom rodiny Thurzovcov. Kráľ Zápoľský vyslal aj vojsko z Poľska, aby obsadili Gelnicu. Táto výprava sa nevydarila, nakoľko Gelničania svoje mesto ubránili. [4]

1.3.2.2. Hrad za vlády Thurzovcov

Až po víťazstve nad kráľom Zápoľským sa Gelnický hrad stal právoplatným majetkom Alexiusa Thurza v roku 1531. Nový majiteľ okamžite prikrečil k náročným opravám hradných múrov, hrad prístavbami zväčšil a odvtedy hrad nesie nové pomenovanie - Thurzov hrad v Gelnici. S touto skutočnosťou nesúhlasil Peter Csetneky, prívrženec kráľa Zápoľského, ktorý v roku 1537 vpadol do Gelnice, v boji bol zajatý a dopravený na Spišský hrad, kde bol uväznený.

V roku 1540 na územie Gelnice znova vstupujú Bebekovci ako predzvesť nových nepokojov. V tomto období zrádza František Bebek Ferdinanda, prikláňa sa na stranu mladšieho syna Jána Zápoľského a vyzýva Gelnicu, aby sa stala jeho spojencom. Gelničania však túto ponuku zamietajú a ostávajú naďalej verní Habsburgovcom. Z toho dôvodu napadol Bebek v roku 1556 Gelnicu, ale nakoniec bol odrazený.

Podľa hlásenia nitrianskej kapituly sa dozvedáme, že rodinné roztržky Thurzovcov vyhrocujú panstva Alexiusa Thurza. To využíva Ján Thurzo a na kratšie obdobie sa zmocňuje Gelnického hradu.

V roku 1558 sa majiteľom stáva Stanislav Thurzo, ktorý prisľúbil Habsburgovcom ochraňovať Gelnicu pred Bebekovcami, majiteľmi Krásnej Hôrky, a tiež venovať plnú pozornosť údržbe baní. Výpady Bebekovcov proti Gelnici boli ukončené v roku 1567, kedy kráľ Maximilián dobyl Krásnu Hôrku.

Nové nepokoje boli vyvolané v dôsledku zavedenia Maximiliánovho banského poriadku. Baníci povstali proti správcovi panstva Thurzovcov - Antonovi Rollovi. Revolučné hnutie pokračovalo kvôli živelným pohromám, protireformačným nepokojom a najmä povstaniu, vďaka ktorému 8. júla 1605 kurci s Turkami dobyli a spustošili Gelnicu a vyplienili hrad.

Po smrti posledného mužského potomka Michala v roku 1636 rod Thurzovcov končí svoju vládu na Gelnickom hrade. Novým majiteľom Gelnického ale aj Spišského hradu sa stáva rod Csákyovcov. [4]

1.3.2.3. Hrad Gelnica ako majetok Csákyovcov

Nakoľko rod Thurzovcov vymiera, hrad sa stáva znova majetkom štátu. Kráľ Ferdinand III. udeľuje darovacou listinou zo dňa 25. Marca 1638 vydanou v Bratislave, celý majetok Thurzovcov za sumu 85 tisíc maďarských florintov Štefanovi Csákymu a jeho manželke do ich osobného vlastníctva.

Nástup Csákyovcov na hrad Gelnica bol však prerušený povstaním Juraja Rákocziho, ktorý si postupne podrobil všetky hornouhorské hrady. Z tohto dôvodu sa Štefan Csáky v roku 1644 utiahol do Poľska. Po návrate z Poľska v roku 1651 sa stáva spišským nadžupanom a od kráľa Ferdinanda III. dostáva novú darovaciu listinu, nakoľko v pôvodnej darovacej listine z roku 1638 neboli uvedené všetky poznámky. Csákyovci dostávajú listinu s poznámkou, že každý ďalší nasledovník uchádzajúci sa o hrad Gelnica, musí ho od posledného dediča odkúpiť.

Štefan Csáky zomiera v roku 1662 a majetku a ujíma jeho syn Štefan. Avšak pre velezradu ešte v ten istý rok štátny zástupca odoberá Štefanovi Csákymu mladšiemu polovicu majetku a druhá časť bola odovzdaná Františkovi Csákymu.

V roku 1676 kuruci pod velením Františka Wesselényiho prepadli Gelnicu, mesto vydrancovali, mnohých obyvateľov zajali a neskôr ich za veľké výkupné vrátili. O dva roky do mesta vtrhol Imrich Thokoly. Na hrade sa vtedy nachádzalo iba 55 vojakov a jeden cisársky poručík. Obrancovia hrad proti presile hrdinsky chránili. Po Nerovnom boji sa nakoniec zbytok obrancov vzdal a nepriatelia prenikli do hradu. Ešte v tom istom roku Gelnica s hradom boli nepriateľom prepadnuté a vydrancované celkom 17 krát. Predchádzajúce utrpenia zavinili mor, ktorý si vyžiadal 600 obetí.

Ešte sa ani nestačili spamätať z predchádzajúcich bojov a už v roku 1682 kapitán Adam Ratz, Thokolyho stúpenec, obsadil Gelnicu. Aby obyvatelia vydržali ďalšie obsadenie mesta, predstavenstvo mesta a majitelia hradu boli prinútení prenajať časť svojich majetkov. V rovnakom období si na Gelnici robili zálusk aj Turci. Časť tureckého vojska pritiahla až k rieke Hnilec, ale keď sa presvedčili o sile vojska ustúpili.

Aj v roku 1685 dochádza na území mesta k nepokojom. Mesto je naďalej prinútené vydržiavať početné skupiny cisárskeho vojska a pritom musí znášať aj mnohé drancovania kurucov.

Majitelia hradu a Gelnice rodina Csákyovcov v roku 1696 dáva tento majetok do zálohy spišskému opátovi Ladislavovi Mattyašovskému za 11000 zlatých, ktorý dáva tento majetok do podnájmu Štefanovi Szimaymu.

V roku 1703 sa všetkých banských miest zmocňuje František Rákoczi II. Rákoczi bol v roku 1708 pri Viedni porazený. Túto situáciu využil kurucký plukovník, ktorý v roku 1710 dôkladne vydrancoval Gelnicu i hrad. Už o dva roky neskôr napadli kurucov cisárske vojská a priebehu týchto bojov bol zničený požiarom i hrad Gelnica.

V roku 1765 hradný areál slúži ako miesto vojenského výcviku pre gelnických husárov. O 20 rokov neskôr bolo nádvorie hradu upravené pre potreby pravidelného výcviku vojska.

Ďalšie ruinovanie hradu urýchlilo rozhodnutie predstaviteľov mesta Gelnice za príležitosti začatia stavby mestskej radnice a príľahlými budovy, na ktoré sa používa materiál z ochranných múrov stavby. Výstavba budov sa ukončila v roku 1807.

Po niekoľkých sporoch medzi predstaviteľmi mesta Gelnice a majiteľmi hradu, teda Csákyovcami, bola v roku 1838 podpísaná dohoda, podľa ktorej všetky práva a majetky Csákyovcov prechádzajú do správy mesta za protihodnotu 160 000 florintov. Touto dohodou sa končí 200 ročné panovanie Csákyovcov na hrade Gelnica. [4]

1.3.2.4 Hrad v správe mesta

Spory medzi mestom Gelnica a majiteľmi hradu boli príčinou rýchleho pustnutia hradu. Proces rozpadávania sa hradných múrov urýchlila smrteľná príhoda, ktorá sa stala stolárskemu učňovi Haasovi, keď vyťahoval trám z ruín hradu a bol pritom jedným uvoľneným hradným múrom zabitý. Mesto ihneď prikázalo odstrániť poškodené časti hradu.

Z tohto obdobia sa zachovala prvá autentická fotografia, na ktorej sa nachádza hrad v ruínach. Vďaka tejto fotografii vieme ľahko zistiť, že na hrade boli štyri bašty vnútorného hradného múra.

V roku 1879 sa pokúsili jednotlivci dostať do chodby pod hradom a pri zemných prácach našli ostrohu, kľúč a úlomok keramiky. Zachoval sa náčrt týchto nálezov, kde sa nachádzajú aj poznámky o tom, ako tieto predmety odovzdal bývalý starosta mesta Gabor Stark ďalšiemu starostovi. Takto putovali z pokolenia na pokolenie a až posledný

držiteľ týchto predmetov, starosta Július Walko ostrohu odovzdal do zbierok múzea v Košiciach. Kľúč a úlomok keramiky sa stratili.

Hrad postupom času viac a viac pustne a jeho priestory sa prevažne v letnom období využívajú k oslavám a mestským podujatiam. Medzičasom sa stromy rozrástli na velikánov a hrad s jeho históriou zakryli do zabudnutia. V priebehu druhej svetovej vojny sa pri opevňovacích prácach na hrade vykopali halapartňu a kopiju s proti hákom.

V roku 1963 sa urobilo priebežné zameranie priestranstva hradu. Vyhотовila sa pôdorysná mapa s príslušnými s bočnými pohľadmi na zachované múry. V okolí hradu sa našlo 14 podzemných otvorov, ale najväčšiu pozornosť upútala podzemná chodba, ktorá vyúsťovala pri rieke Hnilec.

Všetky v tom čase novo nájdené chodby boli postupne preskúmané. Zistilo sa, že chodba ktorá ústila pri Hnilci je v skutočnosti štôľňa. Taktiež ostatné otvory v areáli hradu boli banské diela.

V priebehu ďalších prác sa podarilo získať starú banskú mapu, ktorá bola zhotovená v roku 1788. Je na nej zachytená vtedajšia situácia banských štôlní v priestranstve okolia hradu. Z tejto mapy sa vyvodil záver, že zakreslené diela boli vybudované až po zániku hradu, preto nemôžu mať nič spoločné s podzemnými chodbami hradu.

Na výkopové práce boli použité dva objekty (číslo 1 a 3) podľa pôdorysnej mapy. Pri objekte 1 sa pracovalo s východnej strany, kde boli odkryté nepatrné zvyšky sklepenia. Výkopové práce pri objekte 3 dosiahli priaznivejšie výsledky. Hneď pri prvých výkopoch sa objavil otvor podzemnej chodby. Po patričnej dokumentácii boli nálezy vo výkopovom objekte z bezpečnostných dôvodov zasypané. [3]

1.4 Súčasný stav

Najvyššia a najrozsiahlejšia ruina pôvodného hradu je torzo viacpodlažnej veže s okenným otvorom, strieľňou a dvoma operákmi. Z pôvodného vstupu oproti veži sa zachovalo torzo obvodového opevnenia, z ktorého vybiehal kolmo do interiéru ďalší múr. Počas výskumu vlastivedných pracovníkov Badíka a Bernátha sa podarilo zachytiť mierne obdĺžnikový priestor, do ktorého sa vstupovalo úzkou chodbou, na opačnej

strane bola vetracia šachta. Objavená podzemná architektúra je zrejme výsledkom mladšej stavebnej činnosti, súvisela so zabezpečením vstupu do hradu. Z obvodového opevnenia sa zachovali iba nepatrné zvyšky. [5]

2.Povesti o Gelnickom hrade

2.1 Gelnická zámocká pani

Podľa tejto legendy v roku 1527 prichádza Imrich Thurzo do Gelnice. Zdržoval sa na hrade postavenom v blízkosti mesta, ktorého ruiny existujú dodnes. Thurzo nemohol dlho pobývať na hrade, pretože naňho doliehal Zápoľský a prenasledoval jeho vojsko. Túto historickú skutočnosť opriadla ľudová viera povestou, ktorá sa v zbierke povestí "Sagen aus der Karpathenwelt" (Povesti zo sveta Karpát) od Johana Philippa rozpráva nasledovne: Z jedného arkierového okna na zámku sa so strachom a nervózne na boj v údolí medzi zámockými a nepriateľom, s kolísajúcim šťastím na jednej či druhej strane, pozerala zámocká pani. Pre všetky prípady si pripravila svoje poklady, aby ich uchránila pred nepriateľskou chamtivosťou. Keď nepriateľ zvíťazil nad zámockými bojovníkmi a dobyl hrad, odviekla svoje poklady do zámockej studne a vrhla sa vo svojom zúfalstve do jej hĺbín. V boji boli studňa s pokladom a zámockou paňou zasypané.

Často vraj odvtedy počuli ľudia plač a volanie z vnútra hradného vrchu. Údajne to boli náreky a prosby o pomoc zámockej panej. Nejedni sa pokúsili vykopať zasypané poklady, ale doposiaľ sa to nikomu nepodarilo. Keby sa na niekoho šťastie predsa len usmialo a podarilo sa mu vyzdvihnúť poklad, bol by za svoju námahu bohato odmenený.

Zaujímavé je, že obyvatelia Gelnice tvrdia, že do hradu vraj vedie tajomná podzemná chodba a kľúč od nej sa nachádza u jednej starej, stále žijúcej ženy. [6]

2.2 Had a poklad v gelnickom hradnom kopci

Pred mnohými stovkami rokov bývala pod hradným kopcom veľmi chudobná rodina s trinástimi deťmi. Chudoba bola častým hosťom v malom domčeku a úbohý otec rodiny niekedy naozaj nevedel, odkiaľ pre toľko detí vziať chlieb. Strávil mnoho bezsenných nocí, pretože ho sužovali starosti. Až sa stalo, že v noci na deň Sv. Jána, ktorý sa slávil mladými i starými, bolo počuť v hodine duchov hlas. Hlas stále opakoval: "Pod' von!" Po dlhom váhaní muž vyšiel von. Vonku ale nikoho nevidel, len hlas sa ozýval znova. Najskôr nerozumel, čo volal. Až začul celkom blízko tichý šepot: "Vezmi víbový prút a choď po chodníku od rieky hore ku hradnému múru! Neohliadaj

sa a nehovor, potom stretneš hada so svietiacimi očami, ktorý nosí okolo krku zväzok kľúčov. Chod' za ním, privedie ťa ku dverám. Otvor ich tými kľúčmi! Had sa bude ježiť a vzpínať, keď mu budeš kľúče odoberať. Bráň sa a udieraj ho prútom! Keď vojdeš dverami do vnútra, prídeš do miestnosti, kde leží veľký poklad. Neváhaj, staneš sa bohatým a šťastným!" Muž bol vyľakaný, ale poslúchol. Čoskoro uvidel ohnivé oči hada a videl i kľúče trblietať sa na jeho krku. Hore pri dverách mu chcel kľúče odňať, ale had sa ničoho nebál, vzopol sa tak strašidelne, že muž vydesene utiekol. Celý spotený sa vrátil domova opäť si ľahol. Keď tak ležal v posteli, znovu počul ten istý hlas volať. Lákavo sa mu prihováral, aby šťastie skúsil znova. Dvakrát sa pokúsil muž hadovi kľúče vziať. Nepodarilo sa mu to, pretože zabudol na silné údery prútom. Medzitým hodina duchov uplynula. Po tretíkrát sa vyčerpaný a umorený strachom vrátil domov. Tu odbili hodiny jednu hodinu po polnoci. Znova počul ten hlas volať, ale už nie lákavo a vyzývavo ale nadávajúc a preklínajúc: "Bol si chudákom, si chudákom, zostaň i ďalej chudákom!"

Často si muž pripadal ako hlupák a dúfal, že ten hlas znova zavolá. Avšak už nikdy viac ho nezačul. Rodina zostala zúfalo chudobná a jej poslední členovia umreli v chudobinci.

Had stráži poklad v hĺbinách Zámčiska dodnes. Doteraz ho ešte nikto nedokázal vyniesť na svetlo. [6]

3 PRAKTICKÁ ČASŤ

3.1 Historická Gelnica očami fotoaparátu

V rámci tejto práce sme sa rozhodli zakomponovať do príloh aj historické fotografie Gelnice. Sú zo zbierky Banického múzea a z nepublikovanej súkromnej zbierky našich starých rodičov. Nachádzajú sa v Prílohe práce.

3.2 Rozhovor s predsedom OZ Strážcovia pravých pokladom storočí

1. Mohli by ste mi priblížiť, v čom sa angažuje organizácia Strážcovia pravých pokladov storočí?

Strážcovia obnovujú a oživujú tie pravé poklady. Pre nás to sú tradície našich predkov a ich vymierajúce remeslá. My ich oživujeme, zachraňujeme a sprístupňujeme širokej verejnosti, najmä však deťom a mládeži. Organizujeme tvorivé dielne a workshopy s dobovou tematikou.

1. Kedy ste začali vyvíjať aktivity na záchranu zrúcaniny na Hradnom kopci?

V roku 2017 sa začali vybavovať povolenia, no samotné výskumy začali až v roku 2018.

2. Čo je vaším cieľom?

Cieľom je to, aby bol hrad Gelnica vyhlásený za kultúrnu pamiatku. V súčasnosti to tak nie je, bol vyhlásený a v súčasnosti sa v zozname nenachádza. Hrad sa nachádza v zóne historickej časti mesta a našou snahou je to dosiahnuť.

3. Robili sa už aj nejaké výkopové práce?

Pomocou sondy, sme sa dostali až k sterilnému podlažiu.

4. Našlo sa niečo počas výkopových prác?

Našli sa zvyšky severnej hradby pri veži, momentálne sa snažíme nájsť prepojenie veže na citadelu. Pre upresnenie, citadela je obvodový múr.

5. Aký je postoj mesta k výkopovým prácam ?

Mesto má veľký záujem o obnovu Hradného kopca.

6. Čo by mohli zrúcaniny ponúknuť?

Tomuto regiónu chýba dominanta, ktorá by vedela pritažnúť turistov a my sa ju tu snažíme obnoviť.

7. Uskutočnili sa aj nejaké masovejšie dobrovoľnícke brigády?

Áno, bolo ich niekoľko, zúčastnili sa na nich hlavne obyvatelia Gelnice, hasiči a primátor mesta.

8. Prebiehajú aj v tomto čase výkopové práce?

V zimných mesiacoch sú výkopové práce pozastavené, taktiež je potrebná inventarizácia zelene na Hradnom kopci. Keďže sa tu nachádza pagaštanovo-lipová alej a počtom približne 150 stromov, ktoré sú pamiatkovo chránené.

9. Mohli by ste nám povedať nejaké zaujímavosti, čo sa týka hradu?

Zaujímavosťou okolo vykopávok je to, že bolo potrebné odkrytie hrabanky, aby sme narazili na stredoveké neporušené podlažie. Pri skorších výkopoch boli nájdené dve tajné chodby, neskôr sa zistilo, že ide o štôlne, ktoré vznikli po zničení hradu. Málo ľudí tiež vie, že meče a prilby vyrábané v Gelnici boli najznámejšie v celom Uhorsku.

10. Ako si v budúcnosti predstavujete sprístupnenie Hradného kopca širšej verejnosti?

Hradný kopec by mal mať od budúcej sezóny svojho plateného správcu, ktorý sa za pomoci dobrovoľníkov a aj vás študentov udržiavať hradný kopec upravený, teda vykosený a prístupný. Taktiež ma prebehnúť inventarizácia zelene, teda sa arboristicky vyhodnotia jedince pagaštanovo-lipovej aleje a choré stromy sa vyrežú, aby suché konáre neohrozovali bezpečnosť návštevníkov. Pribudne nový infosystém hradu Gelnica - nové smerovníky, infotabule, pútavé prvky. Prezentované budú aj výsledky archeologického výskumu.

3.3 Dobrovoľnícka práca na Hradnom kopci

Ako študenti tretieho ročníka Gymnázia Gelnica sme sa v rámci predmetu Praktikum biológie a ekológie spolu so spolužiakmi zúčastnili opakovane na dobrovoľníckych brigádach na Hradnom kopci. Brigády boli organizované Strážcami pravých pokladov storočí v rámci Európskeho týždňa dobrovoľníctva, ktorých cieľom je obnoviť a objaviť zvyšky hradu. My, ako trieda, sme v rámci hodín tiež prispeli k znovuoobnoveniu. Našou úlohou bolo vysekať náletové kroviny pozdĺž pozostatkov hradnej kuchyne až smerom k severnej veži, ktorá sa nachádza oproti hlavnej bráne. Na túto prácu sme mali samozrejme povolenie mesta Gelnica. Bola to práca pre celú triednu skupinu. Boli sme rozdelení do dvojíc. ukladať na jednu hromadu. Pri práci sme

so záujmom pozorovali ako sa z krovia odhaľuje zvyšok dosiaľ verejnosti neodhaleného hradného múru. Počas dobrovoľníckej práce za slnečného počasia sme diskutovali o histórii hradu a plánoch do budúcnosti.

Naša aktivita bola impulzom aj pre ďalšie triedy školy. Pridali sa k nám, spojili sme sily a spoločne sme zhromažďovali kamene z hradného múru, aby ich v najbližšej dobe dobrovoľní historickí nadšenci využili na rekonštrukciu zachovaných častí hradu.

Počas pracovných brigád sme sa dozvedeli aj to, že priestor, ktorý sme vyčistili a vysekali sa počas jarných a letných mesiacoch stane miestom ďalších plánovaných vykopávok s cieľom znovuobjaviť zvyšky hradného nádvorja.

3.4 Návrh Ekohľadačky okolia Gelnice

Pre zvýšenie záujmu obyvateľov mesta, ale aj turizmu v meste sme navrhli Ekohľadačku, quest, ktorá obsahuje zastávky historických a ekologicky významných miest a pamiatok, vrátane zastávky na Zámčisku.

Zábavnou formou je tak možné zvýšiť návštevnosť mesta a okolia, spestriť bežné prechádzky rodín s deťmi a turistov a dozvedieť sa o okolí Gelnice viac.

Začiatok trasy je na historickom Kamennom moste. Všetky zastávky majú určené GPS súradnice. Plnením úloh, teda odpoveďami na otázky hľadačky, získava účastník písmená, ktorých umiestnením do tajničky získa odpoveď na hlavnú otázku questu.

Zostavenú Ekohľadačku, sme umiestnili na stránku školy. So záujmom ju riešili študenti našej školy. Je možné si ju vytlačiť alebo využiť ako jej elektronickú verziu.

Ekohľadačku sme do pozornosti verejnosti dali aj prostredníctvom uverejnenia v miestnom periodiku Gelníčan. Jej podoba je súčasťou prílohy práce.

Záver

Cieľom našej práce bolo zosumarizovať a „vyrozprávať“ širšej verejnosti príbeh Hradného kopca ako miesta, kde stál niekdajší hrad ako dominanta širokého okolia, od jeho historických dôb až po súčasnosť. Zmienili sme sa a tiež aj o výskumoch, ktoré tam v poslednej dobe prebiehali a prebiehajú. Pokúsili sme sa poukázať na to, že je dôležité starať sa o to, čo nám tu naši predkovia zanechali.

Je potrebné to zveľaďovať a obnovovať, aby sme aj ďalším generáciám mohli ukázať a popýšiť sa tým, čo sa zachovalo. Veď história napísaná na papieri neuchváti človeka tak, ako keď má možnosť prejsť sa autenticky po miestach, kde kedysi stál hrad a dotknúť sa tak kúska histórie.

Vďaka rozhovoru s Ing. Michalom Kerulom, sme sa dozvedeli, čo je cieľom organizácie Strážcovia pravých pokladov a dozvedeli sme sa o krokoch k obnoveniu Hradného kopca a aj informácie o výkopových prácach a dobrovoľných brigádach.

Prejavom našej uvedomelosti je aj to, že nielen slovami, ale aj aktívne, sa ako študenti Gymnázia Gelnica zúčastňujeme na týchto aktivitách smerom k revitalizácii Hradného kopca, či už v rámci Európskeho týždňa dobrovoľníctva, alebo počas vyučovacích hodín Praktika z biológie a ekológie. Je to dobrovoľnícka pomoc, ktorá je možno ako kvapka v mori, no je to v našich silách a chceme byť pozitívnym príkladom, ktorý priťahuje a ten pocit, ktorý to v nás vyvoláva, je naozaj na nezaplatenie. Možno malá, ale zásluha na zachovávaní historickej časti nášho rodného mesta, ale aj šanca, ako sa dozvedieť niečo nové a získať dobrý pocit.

Na zvýšenie záujmu o okolie mesta a historické zaujímavosti sme vytvorili Ekohľadačku, ktorá sa nachádza aj na stránke školy, dá sa jednoducho otvoriť v akejkolvek mobilnej aplikácii. Bola zverejnená a šírená verejnosti v miestnom periodiku Gelníčan. Veríme, že táto zábavná a účelná forma zaujme nie len žiakov našej školy, ale aj turistov či rodiny s deťmi.

Naším osobným cieľom je aj naďalej angažovať sa na dobrovoľníckych prácach na Hradnom kopci. Je to spôsob ako pomôcť a tiež sa venovať tomu čo milujeme.

Dúfame, že sa nám touto prácou podarilo splniť stanovené ciele a že príbeh radného kopca nekončí, ale je iba na začiatku cesty propagácie mesta Gelnica a jeho

histórie ako hlavného bodu záujmu turistov. Teší nás, že snaha o obnovenie Hradného kopca nie je iba doterajšou snahou, ale, že bude pokračovať a to angažovaním väčšieho počtu ľudí, nielen nadšencov ale aj mládeže mesta.

Obsah práce chceme využiť ako podklad na tvorbu náučných tabúl a požiadať o grant na získanie finančných prostriedkov pre tento účel. Veríme, že sa náš sen naplní a výsledok priláka do našej Hladovej doliny viac ľudí a prispeje k zvýšeniu cestovného ruchu.

Zhrnutie

Práca sa zaoberá Hradným kopcom zvaným Zámčisko v Gelnici v Košickom kraji. Na tomto mieste stál kedysi majestátny hrad, z 13. storočia, kedy mesto zažívalo obrovský rozkvet. Dnes ostali po ňom iba zrúcaniny jeho hradných múrov. Gelnica je súčasťou tzv. Hladovej Hnileckej doliny a mestu i celému okresu v súčasnosti chýba dominanta, ktorá by prilákala turistov a pomohla rozvinúť takmer žiadny cestovný ruch v Gelnici a okolí. Kedysi boli hradné ruiny zapísané v zozname kultúrnych pamiatok, no v súčasnosti to už tak nie je. Preto snahou nadšencov OZ Strážcovia pokladov a aj nás študentov je toto miesto do zoznamu opäť zaradiť. Aktívnou dobrovoľníckou prácou sa o to snažíme aj zveľaďovaním a obnovou tohto historického miesta. V rámci týchto aktivít sa nám podarilo odkryť verejnosti dosiaľ neobjavený úsek obvodového múru v náletovom kroví. V práci sme zosumarizovali informácie o histórii tohoto hradu a tohto miesta, o výkopových prácach, ktoré sa tam realizovali ako podkladu na to, že pre zvýšenie cestovného ruchu, je o tieto historické fakty, ale aj ekologickú, rekreačnú funkciu tohoto krásneho miesta nevyhnutné sa oprieť. Súčasťou práce sú aj nepublikované dobové fotografie so scenériou Hradného kopca a navrhnutá Ekohľadáčka, zahŕňajúca zastávku Zámčiska s cieľom pútavo zvýšiť návštevnosť miestnych ľudí aj cudzích turistov. Zosumarizovaný obsah práce bude podkladom pre náučné tabule plánovaného projektu grantovej výzvy na získanie finančných prostriedkov, čo by cielene prilákalo turistov do mesta a zvýšilo cestovný ruch doslovne.

Zoznam použitej literatúry

- [1] Portál Zachráňme staré príbehy pre budúcnosť. Gelnica – okolie. [online]. [cit. 28. 02. 2020]. Dostupné na internete: <
<https://www.praveorechove.com/newsread2.php?newsid=1008>>
- [2] Plaček, M. – Bóna, M.: *Encyklopédia Slovenských Hradov*. Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r.o., Bratislava 2007, ISBN 978-80-8085-287-0
- [3] Turistický portál Košice a okolie. [online]. [cit. 23. 02. 2020]. Dostupné na internete: <
<http://www.keturist.sk/info/gelnicky-hrad/>>
- [4] Materiály z Archívu Baníckeho múzea
- [5] Slovago. [online]. [cit. 18. 12. 2019]. Dostupné na internete: <
<https://www.slovago.sk/atrakcia/hrad-gelnica>>
- [6] Cziel, I.: Povesti z Gelnice zabudnuté príbehy mesta. in Gelničian č. 7-8/2013, strana 5, [online]. [cit. 11. 02. 2020]. Dostupné na internete: <
www.gelnica.sk/download_file_pdf>

Prílohy

Gelnic Castle in Slovakia in 1916

Príloha 1 Historické fotografie Hradného kopca (Zdroj: <http://www.keturist.sk/info/gelnicky-hrad/>)

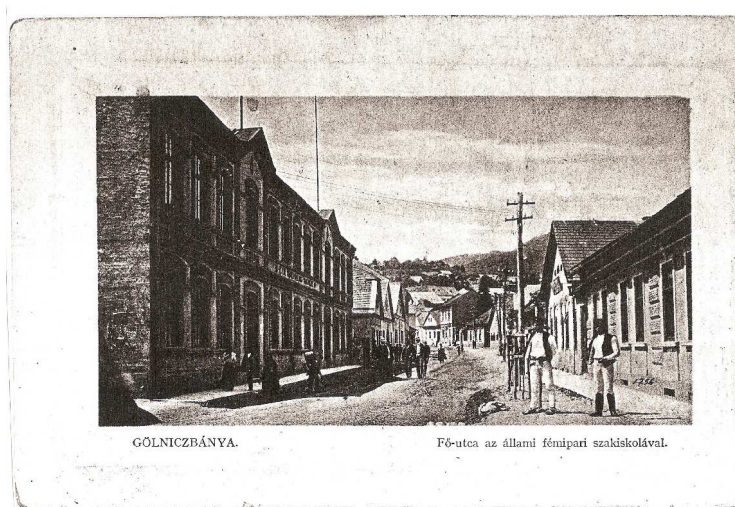

Gelnický hrad rok 1916

Príloha 2 Historické fotografie Hradného kopca (Zdroj: <http://www.keturist.sk/info/gelnicky-hrad/>)

Príloha 3 Historické fotografie Hradného kopca (Zdroj: <https://www.cas.sk/fotogaleria/603987/dockame-sa-raritneho-nalezu-v-gelnici-mozno-objavili-tajnu-chodbu-z-legendy/1/>)

Príloha 4 Pohľad na historickú Hlavnú ulicu mesta Gelnica – v pozadí je Hradný kopec
(Zdroj: Súkromný album starých rodičov)

Gelnica -

Haltestelle od. M. Station in der Stadt

Príloha 5 Fotografia Židovskej synagógy pod Hradným kopcom (Zdroj: Súkromný album starých rodičov)

Gölniczbánya. Szolgabírói hivatal.

Príloha 6 Budova Mestského úradu, pod Hradným kopcom, ktorá bola postavená z kamenných ruín hradu (Zdroj: Súkromný album starých rodičov)

Príloha 7 Budova Banického múzea pod Hradným kopcom, ktorá bola postavená z kamenných ruín hradu (Zdroj: <https://www.gelnica.sk/kulturne-pamiatky.phtml?id3=7501>)

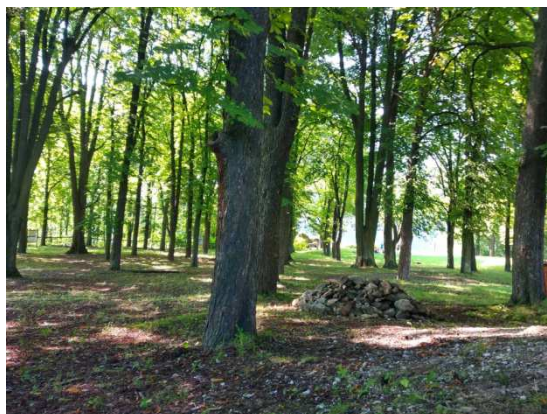

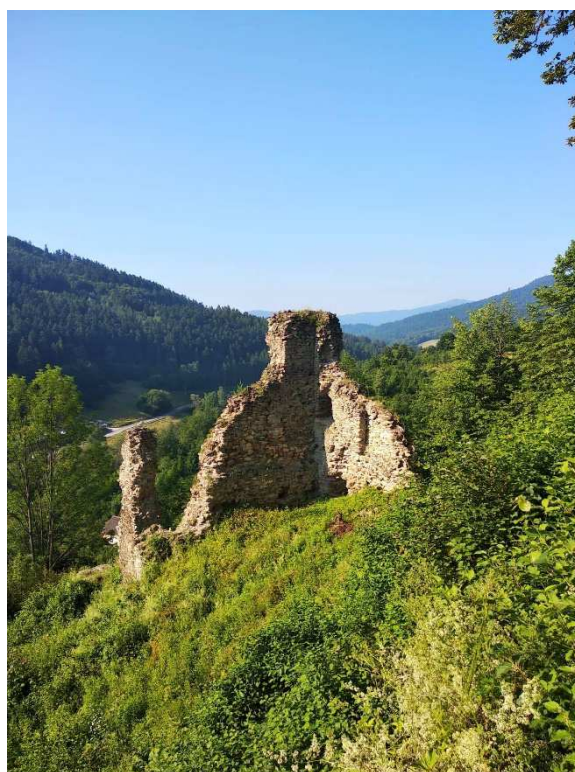
Príloha 8 Dobrovoľnícka práca na
Hradnom kopci – odstraňovanie náletov
a krovín, zhromažďovanie kamenia

Príloha 9 Dobrovoľnícka práca študentov – zber kameniva zo zrúcanín na obnovu

Príloha 10 Zachované hradné múry

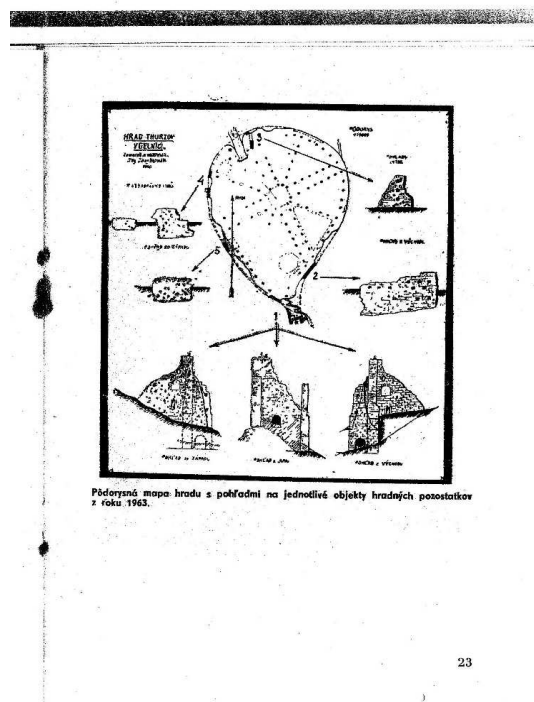
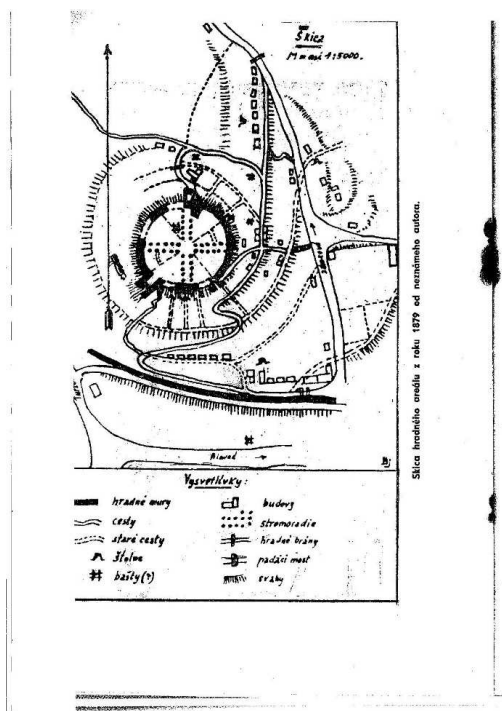

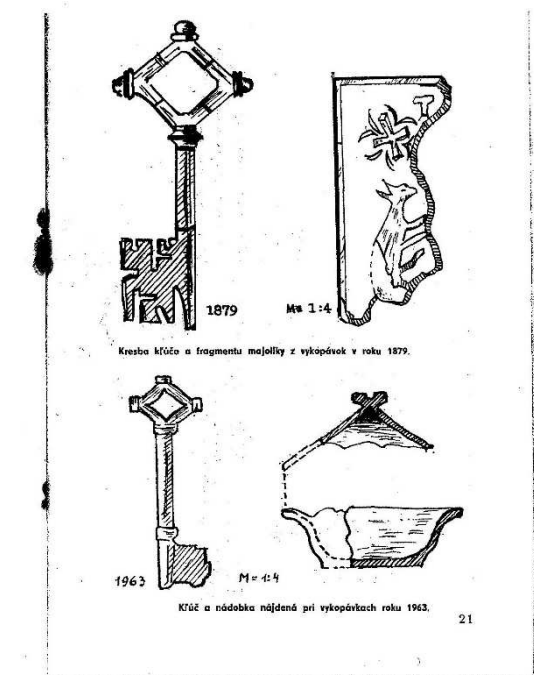
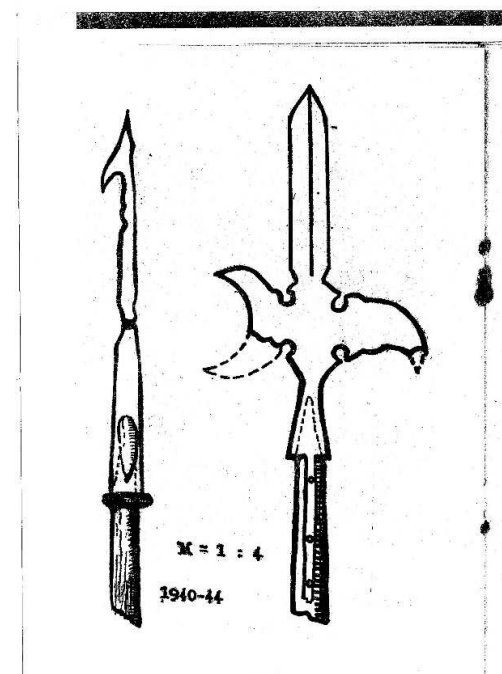
Príloha 11 Zachované hradné múry

Príloha 12 Vykopaná pôdna sonda

Príloha 13 Pôdorysná mapa hradu

Príloha 14 Nálezy z hradného kopca

Ekohľadačka okolia Gelnice

Dĺžka trasy: 5 km   **Obtiažnosť trasy:** nenáročná
Čas: 80 minút   **Sezónnosť:** prístupná celoročne
Začiatok trasy: Kamenný most mesta Gelnica
Výsledná tajnička: V tajničke sa ukrýva prezývka, ktorou v minulosti označovali obyvatel'ov Gelnice.

ŠTART

1. Most cez rieku ako kamenný kľúč otvára bránu mesta a tu sa začína vaša cesta.

2. Na námestí baník na stráž musí stáť, banícke tajomstvá navždy uchovať.

3. Na vrchu sa týčil zámok náš, jeho pozostatky naveky budú držať nad mestom stráž.

?
Ako sa nazýva rieka, ponad ktorú vedie kamenný most postavený v rokoch 1837 – 45?

— — 3 2 — —

?
Ako sa volá socha, ktorá zdobi Banícke námestie?

— — — — —
— — 4 — 7 —

?
Ako miestni obyvatelia nazývajú Hradný kopec?

— 8 — 5 — 10 — —

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Veľa šťastia!

CIEL

Príloha 15 Ekohľadačku okolia Gelnice – 1.strana

4. Ako sa nazýva brána, ktorá je súčasťou Jakubskej cesty nad kaplnkou?

5. A tu medzi stromami jazero veľkosti plesa, v tom jazere ryba nemým spevom ospevuje krásu lesa.

6. Vytúžený poklad a bohatstvo človeka sa ukrýva v ...

?
Brána

— — — — 9 —

?
Ako sa nazýva Veľké Turzovské jazero?

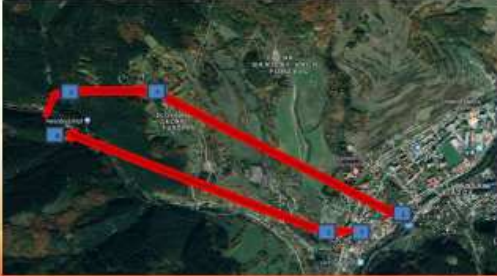
1 — 3 P P — — — — —

6

Legenda:

- Historický kamenný most
48°51'11.3"N 20°56'22.1"E
- Banícke námestie
48°51'02.8"N 20°55'58.8"E
- Hradný kopec
48°51'00.6"N 20°55'51.9"E
- Kaplnka Jakubskej cesty
48°51'34.2"N 20°54'27.9"E
- Veľké Turzovské jazero
48°51'42.3"N 20°54'21.8"E
- Slovenské Cechy
48°51'37.5"N 20°55'02.7"E

Mapa zastávok:

Príloha 16 Ekohľadačku okolia Gelnice – 2.strana

Príloha 17 Študenti osemročného gymnázia so záujmom riešia Ekohľadačku okolia Gelnice